

SIMPOZIJ: ZELENI DIALOGI V TURIZMU

Enodnevni simpozij Zeleni dialogi v turizmu je vsebinsko nadaljevanje spominskega simpozija dr. Mateju Vranješu, s tematikami turizma, prostora, trajnosti, odgovornosti ter naravne in kulturne dediščine. Posebni gostje tokratnega simpozija so upravljalci in raziskovalci Kozjanskega parka, zato so osrednje tematike naslednje:

15. 3. 2024

UP FTŠ TURISTICA,
PORTOROŽ

- Turizem v zavarovanih območjih in izzivi upravljanja
- Sonaravni trajnostni razvoj
- Kultura gozda, umetnost in turizem
- Zelena arhitektura
- Aktivni turizem na prostem
- Interpretacija naravne in kulturne dediščine
- Kulturna dediščina na gradovih
- Pomen uvrstitve zavarovanega območja v UNESCO program Človek in biosfera z vidika turizma
- Nove tehnologije v Parku.

Znanstveni in organizacijski odbor:
Simon Kerma, Milka Sinkovič, Irena Weber

Dogodek je organiziran v okviru aktivnosti projekta Zelena, digitalna in vključujoča Univerza na Primorskem (GDI UP). Cilj pilotnih projektov je opremljanje študentov s kompetencami za zelen in digitalen prehod v Družbo 5.0.

GREEN, DIGITAL & INCLUSIVE
University of Primorska
ZELENA, DIGITALNA IN VKLJUČUJOČA
Univerza na Primorskem
VERDE, DIGITALE E INCLUSIVA
Università del Friuli Venezia Giulia

NAČRT ZA
OKREVANJE
IN ODPORNOST

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VISOKO ŠOLSTVO,
ZNANOST IN INOVACIJE

Financira
Evropska unija
NextGenerationEU

Projekt sofinancirata Republika Slovenija, Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije in Evropska unija - NextGenerationEU. Projekt se izvaja skladno z načrtom v okviru razvojnega področja Pametna, trajnostna in vključujoča rast, komponente Krepitev kompetenc, zlasti digitalnih in tistih, ki jih zahtevajo novi poklici in zeleni prehod (C3 K5), za ukrep investicija F. Izvajanje pilotnih projektov, katerih rezultati bodo podlaga za pripravo izhodišč za reformo visokega šolstva za zelen in odporen prehod v Družbo 5.0: projekt Pilotni projekti za prenavo visokega šolstva za zelen in odporen prehod.

PROGRAM

9.00 | Registracija in pozdravni nagovor Klavdije Kutnar, rektorice UP in Marijane Sikošek, dekanje UP FTŠ Turistica

09.15 | TURIZEM V ZAVAROVANIH OBMOČJIH IN IZZIVI UPRAVLJANJA (Barbara Ploštajner, JZ Kozjanski park)

09.30 | POMEN UVRSTITVE ZAVAROVANEGA OBMOČJA V UNESCO PROGRAM ČLOVEK IN BIOSFERA Z VIDIKA TURIZMA (Daša Okrožnik, UP FTŠ Turistica)

09.45 | UNESCOVO BIOSFERNO OBMOČJE KOZJANSKO IN OBSOTELJE (Mojca Kunst, JZ Kozjanski park)

10.00 | NARAVNI REZERVAT ŠKOCJANSKI ZATOK – ZGODBA O USPEHU (Bojana Lipej in Simon Kerma, DOPPS – BirdLife Slovenia in UP FTŠ Turistica)

10.15 | RAZPRAVA Moderator: Miha Koderman

10.45 | Odmor za čaj

11.00 | JAVNI PROSTOR V VAROVANI PROSTOR: TRIJE JAVNI UMETNIŠKI PROJEKTI (Marjetica Potrč, umetnica in arhitektka)

11.15 | PRIHODNOST ARHITEKTURE JE TRAJNOSTNA (Špela Kuhar in Robert Potokar, samostojna arhitektka in Ravnikar Potokar Arhitekturni biro in UM, FGPA)

11.30 | NOVI EVROPSKI BAUHAUS IN STAVBA INŠTITUTA INNORENEW COE V IZOLI (Eva Prelovšek Niemelä, Anna Sandak in Andreja Kutnar, InnoRenew CoE in UP)

11.45 | RAZPRAVA Moderatorka: Milka Sinkovič

12.15 | Odmor za čaj

12.30 | GOZDOVI Z DREVESI IN GOZDOVI BREZ DREVES (Bojan Baskar, UL, FF)

12.45 | IZOBRAŽEVALNI PROGRAMI ZA GOZDNO TERAPIJO (GT): MEDNARODNA PERSPEKTIVA IN PRIMERJALNA ANALIZA (Darija Cvikel, Višja strokovna šola za gostinstvo, velnes in turizem Bled)

13.00 | AKTIVNI TURIZEM NA PROSTEM: GOZDNI TURIZEM, ŠTUDIJA PRIMERA KOČEVSKO, SLOVENIJA (Barbara Pavlakovič Farrell in Vita Petek, UM, FT)

13.15 | UMETNOST, SKUPNOST IN KREATIVNO UČENJE V GOZDU (Irena Weber, UP FTŠ Turistica)

13.30 | RAZPRAVA Moderator: Simon Kerma

14.00 | Odmor za kosilo

15.30 | INTERPRETACIJA DEDIŠČINE NA ZAVAROVANIH NARAVNIH OBMOČJIH S POMOČJO GENERATIVNE UMETNE INTELIGENCE: ETIČNI IN TRAJNOSTNI VIDIKI (Šarolta Godnič Vičič, UP FTŠ Turistica)

15.45 | UČNI TURIZEM KOT POT K ZAGOTAVLJANJU ZELENIH IN DIGITALNIH KOMPETENC - PRIMER UČNI POLIGON DOLE (Ana Vovk, UM, FF)

16.00 | KAKO VREDNOTITI PROSTORSKE UČINKE TRAJNOSTNEGA TURIZMA V ZAVAROVANIH OBMOČJIH? PRIMERJAVA IZKUŠENJ IZ BOSNE IN HERCEGOVINE, HRVAŠKE, SLOVENIJE IN SRBIJE (Miha Koderman in Simon Kerma, UP FHŠ in UP FTŠ Turistica)

16.15 | TRAJNOST NA VELIKIH ŠPORTNIH PRIREDITVAH (PRIMER: FIS SVETOVNEGA PRVENSTVA V NORDIJSKEM SMUČANJU PLANICA 2023) (Miha Lesjak, UP FTŠ Turistica)

16.30 | RAZPRAVA Moderator: Peter Kopič

17.00 | Odmor za čaj

17.15 | SOBIVANJE LOKALNIH PREBIVALCEV IN TURISTOV KOT TEMELJ TRAJNOSTNEGA TURISTIČNEGA RAZVOJA SLOVENSKE ISTRE (Pina Klara Petrović Jesenovec, UL, BF)

17.30 | KONFLIKTI V RAZVOJU LADIJSKEGA TURIZMA V KOPRU (Marko Senčar Mrdaković, ZRC SAZU)

17.45 | RAZPRAVA IN ZAKLJUČEK Moderatorka : Irena Weber

SYMPOSIUM: GREEN DIALOGUES IN TOURISM

The symposium Green Dialogues in Tourism is a follow-up to the Dr. Matej Vranješ Memorial Symposium, with the themes of tourism, space, sustainability, responsibility and natural and cultural heritage. The special guests of this year's symposium are the managers and researchers of the Kozjanski Park, so the main themes are:

15. 3. 2024

**UP FTŠ TURISTICA,
PORTOROŽ**

- Tourism in protected areas and management challenges
- Sustainable development
- Forest culture, art and tourism
- Green architecture
- Active outdoor tourism
- Interpretation of natural and cultural heritage
- Cultural heritage in castles
- The importance of the UNESCO Man and the Biosphere programme for tourism
- New technologies in the Park.

**Scientific and Organising Committee
Simon Kerma, Milka Sinkovič, Irena Weber**

The event is organised as part of the activities of the Green, Digital and Inclusive University of Primorska (GDI UP) project, which aims to equip students with the competences for a green and digital transition to Society 5.0.

PROGRAMME

9.00 | Registration and welcome Address

by Klavdija Kutnar, Rector of UP and Marijana Sikošek, Dean, UP FTŠ Turistica

09.15 | TOURISM IN PROTECTED AREAS AND MANAGEMENT CHALLENGES (Barbara Ploštajner, JZ Kozjanski park)

09.30 | THE IMPORTANCE OF THE INCLUSION OF A PROTECTED AREA IN THE UNESCO MAN AND THE BIOSPHERE PROGRAMME FROM THE PERSPECTIVE OF TOURISM (Daša Okrožnik, UP FTS Turistica)

09.45 | UNESCO BIOSPHERE ZONE KOZJANSKO AND OBSOTELJE (Mojca Kunst, JZ Kozjanski park)

10.00 | ŠKOCJANSKI ZATOK NATURE RESERVE - A SUCCESS STORY (Bojana Lipej in Simon Kerma, DOPPS – BirdLife Slovenia in UP FTS Turistica)

10.15 | Discussion Moderator: Miha Koderman

10.45 | Tea break

11.00 | PUBLIC SPACE INTO PROTECTED SPACE: THREE PUBLIC ART PROJECTS (Marjetica Potrč, artist and architect)

11.15 | THE FUTURE OF ARCHITECTURE IS SUSTAINABLE (Špela Kuhar and Robert Potokar, architect, and Ravnikar Potokar Architecture office and UM, Faculty of Civil Engineering, Transportation Engineering and Architecture)

11.30 | THE NEW EUROPEAN BAUHAUS AND THE INNORENEW COE INSTITUTE BUILDING IN IZOLA (Eva Prelovšek Niemelä, Anna Sandak and Andreja Kutnar, InnoRenew CoE and UP)

11.45 | Discussion Moderator: MilkaSinkovič

12.15 | Tea break

12.30 | FORESTS WITH TREES AND FORESTS WITHOUT TREES (Bojan Baskar, UL, Faculty of Arts)

12.45 | FOREST THERAPY (FT) TRAINING PROGRAMMES: AN INTERNATIONAL PERSPECTIVE AND COMPARATIVE ANALYSIS (Darija Cviki, Higher Vocational College for Hospitality, Wellness and Tourism Bled)

13.00 | ACTIVE OUTDOOR TOURISM: FOREST TOURISM, THE CASE STUDY OF KOČEVSKO, SLOVENIA (Barbara Pavlakovič Farrell and Vita Petek, UM, Faculty of Tourism)

13.15 | ART, COMMUNITY AND CREATIVE LEARNING IN THE FOREST (Irena Weber, UP FTS Turistica)

13.30 | Discussion Moderator: Simon Kerma

14.00 | Lunch break

15.30 | HERITAGE INTERPRETATION IN PROTECTED AREAS THROUGH GENERATIVE ARTIFICIAL INTELLIGENCE: ETHICAL AND SUSTAINABILITY PERSPECTIVES (Šarolta Godnič Vičič, UP FTS Turistica)

15.45 | LEARNING TOURISM AS A WAY TO ENSURE GREEN AND DIGITAL COMPETENCES - THE EXAMPLE OF THE DOLE (Ana Vovk, UM, Faculty of Arts)

16.00 | HOW TO EVALUATE THE SPATIAL EFFECTS OF SUSTAINABLE TOURISM IN PROTECTED AREAS? COMPARISON OF EXPERIENCES FROM BOSNIA AND HERZEGOVINA, CROATIA, SLOVENIA AND SERBIA (Miha Koderman and Simon Kerma, UP FHS in UP FTS Turistica)

16.15 | SUSTAINABILITY AT MAJOR SPORTS EVENTS (CASE STUDY: FIS NORDIC WORLD SKI CHAMPIONSHIPS PLANICA 2023) (Miha Lesjak, UP FTS Turistica)

16.30 | Discussion Moderator: Peter Kopič

17.00 | Tea break

17.15 | CO-HABITATION OF LOCAL RESIDENTS AND TOURISTS AS THE FOUNDATION OF SUSTAINABLE TOURISM DEVELOPMENT IN SLOVENIAN ISTRIA (Pina Klara Petrovič Jesenovec, UL, Biotechnical Faculty)

17.30 | CONFLICTS IN THE DEVELOPMENT OF CRUISE TOURISM IN KOPER (Marko Senčar Mrdaković, Anton Melik Geographical Institute - ZRC SAZU)

17.45 | Discussion and Conclusion Moderator: Irena Weber

TURIZEM V ZAVAROVANIH OBMOČJIH IN IZZIVI UPRAVLJANJA

Barbara Ploštajner, JZ Kozjanski park, barbara.plostajner@kp.gov.si

Kozjanski park je zavarovano območje na vzhodu Slovenije s statusom regijskega parka. Območje je dokaj poseljeno, prebivalci si možnosti za zaslužek iščejo v dopolnilnih dejavnostih tudi na področju turistične ponudbe. V času post covida je opazen porast urejanja prenočitvenih kapacitet za turiste. Lokalne skupnosti v zavarovanem območju razvoj turistične ponudbe podpirajo in so hkrati akter vzpostavljanja turistične infrastrukture.

Zavarovana območja so prvenstveno namenjena varstvu narave, vendar hkrati z usmeritvijo, da ukrepi varovanja narave in ohranjenost narava pripomorejo k višjemu življenjskemu standardu in boljšim možnostim za razvoj lokalnih prebivalcev in lokalnih skupnosti.

Dejavnosti turizem in varstvo narave sta povezani in hkrati v medsebojni soodvisnosti. Zavarovana območja so atraktivna za turiste seveda pa turizem lahko predstavlja okoljsko tveganje. Turizem kot razvojna priložnost lahko hkrati predstavlja (pre)velik pritisk na prostor.

Naloga upravljavca zavarovanega območja je najti uravnovešenost med varstvenimi in razvojnimi cilji.

Izziv za upravljavca zavarovanega območja je določanje nosilnih kapacitet za posamezne destinacije in uskladiti različne razvojne potrebe in interese različnih deležnikov s cilji varstva narave ter jih usmeriti v razvoj trajnostnih oblik turizma. Trajnostne oblike turizma je potrebno primerno interpretirati in promovirati, da so turistom zanimive, ponudnikom pa prinašajo zadovoljiv prihodek. Razvoj turizma se dostikrat razume v smislu vzpostavljanja turistične infrastrukture, ki pa je lahko v zavarovanem območju problematična tako z vidika ohranjanja narave, kulturne dediščine in upravljanja kulturne krajine.

Ključne besede: zavarovano območje, upravljanje, interpretacija, trajnostni turizem,

TOURISM IN PROTECTED AREAS AND MANAGEMENT CHALLENGES

Barbara Ploštajner, JZ Kozjanski park, barbara.plostajner@kp.gov.si

Kozjanski Park is a protected area in the east of Slovenia with the status of a regional park. The area is quite populated, and the inhabitants look for income opportunities in complementary activities, including tourism. In the post-Covid period, there has been an increase in the development of accommodation for tourists. Local communities in the protected area support the development of the tourist offer and are also involved in the creation of tourist infrastructure.

Protected areas are primarily designed to protect nature, but also with the orientation that nature protection measures and preserved nature contribute to a higher standard of living and better development opportunities for local people and communities.

Tourism and nature conservation are linked and interdependent. Protected areas are attractive to tourists, but tourism can also pose environmental risks. Tourism as a development opportunity can also put (too) much pressure on space.

The task of the protected area manager is to strike a balance between conservation and development objectives.

The challenge for the protected area manager is to identify the carrying capacities for individual destinations and to reconcile the different development needs and interests of the various stakeholders with the objectives of nature conservation and to direct them towards the development of sustainable forms of tourism. Sustainable forms of tourism need to be interpreted and promoted in a way that is attractive to tourists and generates a satisfactory income for operators. Tourism development is often understood in terms of the creation of tourism infrastructure, which can be problematic in a protected area in terms of nature conservation, cultural heritage and the management of the cultural landscape.

Key words: protected area, management, interpretation, sustainable tourism

POMEN UVRSTITVE ZAVAROVANEGA OBMOČJA V UNESCO PROGRAM ČLOVEK IN BIOSFERA Z VIDIKA TURIZMA

Daša Okrožnik, Univerza na Primorskem, Fakulteta za turistične študije - Turistica, dasa.okroznik@fts.upr.si

Unescov program Človek in biosfera si prizadeva spodbujati trajnostni razvoj in ohranjanje biotske raznovrstnosti v svetovni mreži biosfernih rezervatov, ki jo sestavlja 651 rezervatov v 120 državah. Mreža združuje strokovno znanje s področja naravoslovja in družboslovja ter vrsto strokovnjakov, ki predstavljajo strategije za ohranjanje in trajnostni razvoj na regionalni ravni. Čeprav je Unescova klasifikacija zavarovanih območij zapleten in nenehno spreminjajoč se proces, program spodbuja trajnostni turizem v biosfernih rezervatih, ki so ključnega pomena za ohranjanje biotske raznovrstnosti in usklajevanje med človekom in naravo. Države z visoko biotsko raznovrstnostjo lahko tako izkoristijo finančne spodbude in možnosti ohranjanja s trajnostnimi turističnimi praksami, če le te ne škodujejo ekosistemom ali kulturam. Ta prispevek obravnava in analizira strategijo programa Človek in biosfera 2015-2025 skupaj z izpostavljenimi primeri dobrih praks, ki prikazujejo preplet upravljanja zavarovanih območij, kulture, lokalne skupnosti in turizma v trajnostnem razvoju. Ker bo na 5. svetovnem kongresu biosfernih območij v Hangzhou na Kitajskem pripravljena nova strategija za obdobje 2025-2035, ki bo ponovno ocenila vlogo in obseg programa glede na dokončanje Agende 2030 za trajnostni razvoj in njenih ciljev trajnostnega razvoja, priporočamo nadaljnje raziskave o novih implikacijah za trajnostno upravljanje turizma.

Ključne besede: UNESCO, program Človek in biosfera, turizem, trajnost

THE IMPORTANCE OF THE INCLUSION OF A PROTECTED AREA IN THE UNESCO MAN AND THE BIOSPHERE PROGRAMME FROM THE PERSPECTIVE OF TOURISM

Daša Okrožnik, University of Primorska, Faculty of tourism studies - Turistica, dasa.okroznik@fts.upr.si

The Man and the Biosphere Programme (MAB) by UNESCO works to promote sustainable development and biodiversity conservation in its World Network of Biosphere Reserves, which consists of 651 reserves across 120 countries. The Network integrates expertise from natural and social sciences, uniting a range of specialists showcasing strategies for conservation and sustainable development at a regional level. Furthermore, while UNESCO's protected area classification is a complex and ever-changing process, the programme encourages sustainable tourism in biosphere reserves, which are critical for biodiversity conservation and human-nature reconciliation. Countries with high biodiversity can thus benefit from financial incentives and conservation opportunities through sustainable tourism practices, as long as they do not harm ecosystems or cultures. This paper discusses and analyses the MAB Programme's 2015-2025 strategy, highlighting good practices demonstrating the interplay between protected area management, culture, local communities and tourism in sustainable development. As the 5th World Biosphere Congress in Hangzhou, China, will produce a new strategy for the period 2025-2035 that will reassess the role and scope of the programme in the light of the finalisation of the 2030 Agenda for Sustainable Development and its Sustainable Development Goals (SDGs), we recommend further research on the new implications for sustainable tourism management.

Key words: UNESCO, Man and the Biosphere Programme, tourism, sustainability

UNESCOVO BIOSFERNO OBMOČJE KOZJANSKO IN OBSOTELJE

Mojca Kunst, JZ Kozjanski park, mojca.kunst@kp.gov.si

Naravovarstvena območja, Unescov program Človek in biosfera utirajo pot zavedanju, da lahko prihodnost gradimo le v sožitju med ljudmi in njihovim okoljem. V biosfernih območjih skrbno ohranjamo naravne vrednote, pestrost živalskih in rastlinskih vrst ter skrbimo za trajnostno rabo naravnih virov. Razvijamo sonaravno kmetijstvo in načrtujemo uravnotežen gospodarski razvoj. Unescovo biosferno območje Kozjansko in Obsotelje, območje med rekami Savo, Sotlo in Savinjo, veliko 947 km², je bilo v svetovno mrežo biosfernih območij sprejeto leta 2010. Zajema enajst občin, Javni zavod Kozjanski park, upravljavec biosfernega območja z inovativnimi rešitvami zgledno uresničuje partnerska načela Unescovega programa Človek in biosfera.

V biosfernih območjih je poudarek na sožitju med ljudmi in njihovim okoljem, kar pomeni, da so ohranjena narava, uravnotežen gospodarski razvoj in kakovost bivanja enako pomembni. Večji pomen je na sodelovanju, solidarnosti, oživljanju tradicije. Pomembno vlogo pri tem prizadevanju ima izobraževanje, raziskovanje in inovacije. Vendar v središču vsega je človek, njegovo današnje življenje in perspektive prihodnosti.

Biosferno območje Kozjansko in Obostelje zaznamuje edinstven mozaik cvetočih travnikov, sadnih sadovnjakov, strmih gozdnih pobočij in bistrih potokov. Z ohranjeno prvobitno naravo je močno prepletena kulturna krajina s številnimi gradovi, cerkvami in domačijami. Ohranjanje biodiverzitete je primarni cilj zavarovanega in tudi biosfernega območja. Ohranjanje suhih travnikov, visokodebelnih travniških sadovnjakov, bukovih gozdov in vodnih teles je vtkano v različne projekte in številne aktivnosti.

Skrb za biosferno območje je bila prepoznana tudi na sedežu UNESCA v Parizu, saj je bil Javni zavod Kozjanski park leta 2021 prejemnik mednarodne nagrade Unesco Greece Melina Mercouri za varstvo in upravljanje kulturne krajine.

Ključne besede: Unesco, biosfera, sožitje, mednarodna prepoznavnost

UNESCO BIOSPHERE ZONE KOZJANSKO AND OBSOTELJE

Mojca Kunst, JZ Kozjanski park, mojca.kunst@kp.gov.si

Nature conservation areas, UNESCO's Man and the Biosphere Programme are paving the way for the realisation that the future can only be built in harmony between people and their environment. In biosphere reserves, we carefully preserve natural values, the diversity of fauna and flora, and ensure the sustainable use of natural resources. We develop sustainable agriculture and plan for balanced economic development. The UNESCO biosphere zone Kozjansko and Obsotelje, an area of 947 km² between the Sava, Sotla and Savinja rivers, was admitted to the World Network of Biosphere Reserves in 2010. It covers 11 municipalities, and the Kozjanski Park Public Institute, the manager of the biosphere zone, is an exemplary promoter of the partnership principles of UNESCO's Man and the Biosphere Programme through innovative solutions.

In biosphere areas, the emphasis is on harmony between people and their environment, which means that preserved nature, balanced economic development and quality of life are equally important. There is a greater emphasis on cooperation, solidarity and reviving traditions. Education, research and innovation play an important role in this endeavour. But at the heart of it all is the human being, his or her life today and the prospects for the future.

The Kozjansko and Obostelje Biosphere Area is characterised by a unique mosaic of flowering meadows, fruit orchards, steep forest slopes and clear streams. The cultural landscape with its numerous castles, churches and farmsteads is strongly intertwined with the preserved pristine nature. Biodiversity conservation is a primary objective of both the protected area and the biosphere reserve. The conservation of dry meadows, high herbaceous grassland orchards, beech forests and water bodies is embedded in various projects and a wide range of activities.

The care for the biosphere area has also been recognised at unesco headquarters in Paris, as the Kozjanski park public institute was awarded the Unesco Greece Melina Mercouri international prize for the protection and management of cultural landscapes in 2021.

Key words: Unesco, biosphere, coexistence, international recognition

NARAVNI REZERVAT ŠKOCJANSKI ZATOK - ZGODBA O USPEHU

Bojana Lipej, Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS - BirdLife Slovenia), bojana.lipej@dopps.si

Simon Kerma, Univerza na Primorskem, Fakulteta za turistične študije - Turistica, simon.kerma@fts.upr.si

Naravni rezervat Škocjanski zatok (ŠZ) je poseben ekosistem, saj to obrežno mokrišče opredeljujejo neposredna bližina morja, mediteransko podnebje in submediteranska vegetacija kot tudi ureditev in razsežnost rezervata. Izjemna biodiverziteteta je povezana s pestrostjo različnih življenjskih okolij, od sladkovodnih močvirnih travnikov, plitvin, polojev in polslanih mlak do trstičij in odprtih vodnih površin. Zaradi antropogenih pritiskov v 70. in 80. letih prejšnjega stoletja je ŠZ grozilo uničenje. Mobilizacijo civilne iniciative v 90. letih na pobudo ornitologov je podprlo 7000 lokalnih prebivalcev, kar je privedlo do ustanovitve zavarovanega območja. Februarja 1998 je bil ŠZ razglašen za naravni rezervat, leto kasneje pa so Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS) imenovali za upravljalca rezervata. DOPPS je izvedel obnovo in krajinsko ureditev ŠZ, ki sta potekala v okviru projekta LIFE-Narava (2006-2007). To je bil pilotni projekt, ki je zahteval obsežno načrtovanje in gradbena dela, saj s tovrstnimi deli v slovenskem prostoru doslej ni bilo primerljivih izkušenj. Obnova je zajemala ohranitev in povečanje sladkovodnih in polslanih življenjskih okolij in doslej je bilo na območju rezervata zabeleženih 265 različnih vrst, kar predstavlja več kot 66 % vseh v Sloveniji opaženih vrst ptic.

Leta 2015 sta bila po načelih trajnostne gradnje zgrajena nova infrastruktura, center za obiskovalce in osrednja opazovalnica. ŠZ je danes uspešen primer trajnostne prakse v razvoju Kopra, saj zelena površina blaži urbane vplive in prispeva k boljši kakovosti življenja ljudi ter predstavlja dodano vrednost mesta Koper s prostorskega vidika. Rezervat predstavlja idealno območje za razvoj okolju prijaznega turizma, kar kaže tudi naraščajoče in še obvladljivo število obiskovalcev po letu 2016. Temu se posveča posebna pozornost v okviru aktualnega Interreg projekta POSEIDONE »Promocija zelene in modre infrastrukture za nov okoljski razvoj«. Z namenom ohranjanja izjemne biodiverzitetete je potrebno pripraviti marketinško strategijo in programe obiska, ki bodo zagotovili ohranjanje območja in razvoj trajnostnega in odgovornega turizma.

Ključne besede: turizem v zavarovanem območju, primer dobre prakse, Naravni rezervat Škocjanski zatok

ŠKOCJANSKI ZATOK NATURE RESERVE - A SUCCESS STORY

Bojana Lipej, DOPPS - BirdLife Slovenia, bojana.lipej@dopps.si

Simon Kerma, University of Primorskem, Faculty of tourism studies - Turistica, simon.kerma@fts.upr.si

The Škocjanski zatok Nature Reserve (ŠZ) is a special ecosystem, as this coastal wetland is defined by its close proximity to the sea, its Mediterranean climate and sub-Mediterranean vegetation, as well as by the layout and size of the reserve. The exceptional biodiversity is linked to the variety of different habitats, ranging from freshwater wet meadows, shallows, mudflats and brackish marshes to reedbeds and open water areas. Due to anthropogenic pressures in the 1970s and 1980s, the SF was threatened with destruction. The mobilisation of a civil initiative in the 1990s, initiated by ornithologists, was supported by 7000 local people, which led to the establishment of the protected area. In February 1998, the ŠZ was declared a nature reserve, and a year later, DOPPS - BirdLife Slovenia was appointed as the reserve's manager. DOPPS carried out the restoration and landscaping of the ŠZ within the LIFE-Nature project (2006-2007), which was a pilot project requiring extensive planning and construction work, as there was no comparable experience with this type of work in Slovenia. The restoration included the conservation and enhancement of freshwater and brackish water habitats and so far, 265 different species have been recorded in the reserve, representing more than 66% of all bird species observed in Slovenia.

In 2015, new infrastructure, a visitor centre and a central observatory were built according to sustainable construction principles. Today, the ŠZ is a successful example of sustainable practice in the development of Koper, as the green space mitigates urban impacts and contributes to a better quality of life for people and represents an added value for the town of Koper from a spatial point of view. The reserve is an ideal area for the development of environmentally friendly tourism, as demonstrated by the increasing and still manageable number of visitors since 2016. This is a particular focus of the current Interreg project POSEIDONE "Promotion of green and blue infrastructure for a new environmental development". In order to preserve the exceptional biodiversity, a marketing strategy and visitor programmes need to be developed to ensure the conservation of the area and the development of sustainable and responsible tourism.

Key words: tourism in a protected area, an example of good practice, the Škocjanski zatok Nature Reserve

JAVNI PROSTOR V VAROVANI PROSTOR: TRIJE JAVNI UMETNIŠKI PROJEKTI

Marjetica Potrč, umetnica in arhitektka www.potrc.org/

Predstavljeni bodo trije projekti: O prsti in vodi: Bazeni Kings Cross (2015-2016), Kuhar, kmet, njegova žena in njihov sosed (2009) in Otok prihodnosti (2023 ->).

O prsti in vodi: Bazeni Kings Cross, ki je bil izveden na gradbišču projekta King's Cross Central v Londonu predstavlja mikroekološko okolje z naravnim plavalnim bazenom v sredini. Začasno razpoložljivo zemljišče je bilo spremenjeno v prostor, kjer so obiskovalci plavali ob vodnih rastlinah, ki so čistile vodo. Plavalni bazen ni vseboval kemikalij. Voda se je čistila z naravnim postopkom v zaprtem krogu z uporabo močvirskih in potopljenih vodnih rastlin. Dnevno število kopalcev je bilo omejeno s količino vode, ki so jo rastline lahko očistile. Projekt je pokazal moč narave da se sama obnavlja, in hkrati ponudil imaginacijo soodvisnosti med ljudmi in naravo ter človekovega skrbništva do zemlje.

Projekt Kuhar, kmet, njegova žena in njihov sosed (2009) je skupnostni vrt in skupnostna kuhinja v soseski NieuwWest v Amsterdamu. Prej neuporabljen prostor na naslovu Lodewijk van Deyselstraat 61 postane skupnostna kuhinja. Zelenjavni vrt se nahaja za kuhinjo na nekdanjem ograjenem "vrtu za ogled" (kijkgroen). Vrt in kuhinja ustvarjata vezi znotraj soseske in postaneta katalizator za preoblikovanje ne le javnega prostora, temveč tudi skupnosti same. Projekt je primer "preusmerjevalne prakse", pri kateri sodelujejo ljudje iz različnih strok in iz različnih okolij, da bi našli nove načine za izgradnjo skupnosti. Projekt je študijski primer a za preoblikovanje modernističnega soseske od spodaj ter ponovno opredelitev podeželskega in mestnega sobivanja.

Otok prihodnosti (2023 ->) je skalnat otok, ki je razdeljen vzdolž zemljepisne širine 59° 21' 20,32" S na severno območje, ki se ogreva z obnovljivimi viri energije in neogrevano južno območje. Ogrevano območje je vedno pet stopinj toplejše od okoliške pokrajine. Iste pionirske rastline rastejo na obeh območjih, vendar se z leti različno razvijajo. Otok prihodnosti je torej živo umetniško delo, ki prikazuje učinke podnebnih sprememb v realnem času. Rastline so bile izbrane v sodelovanju z znanstveniki iz Univerze v Stockholmu. Podnebni senzorji zbirajo podatke o otoku in jih pošiljajo v Hišo znanosti (Vetenskapens Hus), kjer jih analizirajo in delijo z javnostjo. Dostop do otoka je skrajno omejen, da se ohrani celovitost ekosistema.

Ključne besede: javni prostor, varovani prostor, umetniška praksa, trajnost, skupnost

PUBLIC SPACE INTO PROTECTED SPACE: THREE PUBLIC ART PROJECTS

Marjetica Potrč, artist and architect, www.potrc.org

Three projects will be presented: Of Soil and Water: The King's Cross Pond Club (2015-2016), The Cook, The Farmer, His Wife and Their Neighbour (2009) and Future Island (2023 ->).

Of Soil and Water: The King's Cross Pond Club, located on the construction site for the King's Cross Central development project in London, was a micro-ecological environment with a natural swimming pond at its center. The temporary available land was transformed into a place where visitors could take a swim next to the aquatic plants that clean the water. The swimming pond was free of chemicals. The water was purified through a natural, closed-loop process using wetland and submerged water plants. The daily number of bathers was restricted by the amount of water the plants were able to clean. The project demonstrated the power of nature to renew itself, and at the same time offered an imagination of the interdependence between people and nature and of human stewardship of the earth.

The project The Cook, The Farmer, His Wife and Their Neighbour (2009) is a community garden and community kitchen in the Nieuw West district of Amsterdam. A previously unused site at Lodewijk van Deyselstraat 61 becomes a community kitchen. The vegetable garden is located behind the kitchen in a former fenced-off 'look-only garden'(kijkgroen). The garden and the kitchen create bonds within the neighbourhood and become a catalyst for transforming not only the public space but also the community itself. The project is an example of 'redirective practice', with people from various disciplines and backgrounds working together to find new ways to build a shared community. The project is a case study for redesigning the modernistneighbourhood from below and redefining rural and urban coexistence.

Future Island is an island of rocks that is divided along the latitude 59° 21' 20.32" N into a north zone, which is heated through renewable energy, and an unheated south zone. The heated zone is always five degrees warmer than the surrounding landscape. The same pioneer plants grow in both zones but evolve differently over the years. Future Island is thus a living artwork that stages the effects of climate change in real time. The plants were chosen in collaboration with scientists from Stockholm University. The island's data is collected by climate sensors and sent to Vetenskapens Hus (the House of Science), where it is analyzed and shared with the public. Access to the island is highly restricted to preserve the integrity of the ecosystem.

Key words: public space, protected space, artistic practice, sustainability, community

PRIHODNOST ARHITEKTURE JE TRAJNOSTNA

Špela Kuhar, samostojna arhitektka, spela.kuhar@guest.arnes.si

Robert Potokar, Ravnikar Potokar Arhitekturni biro in Univerza v Mariboru, Fakulteta za gradbeništvo, prometno inženirstvo in arhitekturo, robert@ravnikar-potokar.si

Arhitekti se predvsem v zadnjem času, ko nas narava opominja, da veliko posegov v prostor, ni bilo izvedeno v skladu z naravnimi zakoni, sprašujemo o prihodnost arhitekture in urejanja prostora. V ospredje bo morala stopiti trajnostna komponenta, po kateri bi se morali začeti ravnati pri urejanju mest, naselij in gradnji stavb. Velik poudarek bo moral iti v smeri prenov obstoječega stavbnega fonda, saj je prenova mnogo bolj trajnostna kot gradnja novega. Trajnostna je tudi kompaktna gradnja, kot so vrstne hiše, bloki, stolpnice, saj je za večjo skupno stanovanjsko površino potrebne manj infrastrukture. Trajnostni je javni promet, v katerega bi morala začeti investirati država v čim večji meri, in pa seveda prenove starih mestnih središč, ki dajejo prednost pešcem ter kolesarjem in s tem spodbujajo zmanjšanje uporabe avtomobilov. Trajnostna je gradnja v naravnih materialih, v našem prostoru je na prvem mestu les, a so tu še kamen, opeka, glina in slama. Bivanje v hiši iz naravnih materialov vsekakor dobrodejno vpliva na človeka. In seveda materiali iz lokalnega okolja, ki ne prepotujejo polovice sveta.

Najbolj pa lahko na trajnost skupnega prostora vpliva vsak sam s svojimi odločitvami, od tega, kakšne dobrine in koliko jih kupuje, kako preživlja svoj prosti čas, kje biva in kako potuje. Če se oredotočimo na potovanja v povezavi z arhitekturo lahko na prvo mesto postavimo izbiro namestitev pri kateri ne gledamo le na njeno ceno, temveč na njen okoljski odtis. Počitnice si lahko rezerviramo v apartmaju starejše hiše, ki je bila vzorno prenovljena in je ohranila svojo originalno substanco, brez dodanih ekstravagantnih materialov. Ali pa se odločimo in poizkusimo spanje v popolnoma leseni hiši, kjer so tako konstrukcija, kot tudi notranje in zunanje obloge izvedene v lesu. Še zlasti če je bila takšna hiša narejena na novo, s svežim lesom, ostane v njej še dolgo tisti značilen omamen vonj. Tudi glineni ometi v nekaterih novejših zidanih hišah, apartmajih pripomorejo k temu, da se v njih človek prijetno počuti. Vedno več popotnikov ne išče več klasičnih hotelskih namestitev, kjer se v množici gostov izgubi, osebje pa se ne posveča vsakemu posebej, zato se odločajo za butični turizem, v manjših apartmajih, družinskih hotelih, kmečkih turizmih in če je vse to podprto še v smeri trajnostne arhitekture z uporabo naravnih materialov, ekološko pridelane lokalne hrane, potem je lahko izkušnja podprta tudi z zavedanjem, da smo nekaj dobrega naredili za naš planet.

Ključne besede: trajnost, arhitektura, prostor, potovanja

THE FUTURE OF ARCHITECTURE IS SUSTAINABLE

Špela Kuhar, Independent architect, spela.kuhar@guest.arnes.si

Robert Potokar, Ravnikar Potokar Architecture office and University of Maribor, Faculty of Civil Engineering, Transportation Engineering and Architecture, robert@ravnikar-potokar.si

In recent times, when nature reminds us that many interventions in space have not been carried out in accordance with the laws of nature, architects are questioning the future of architecture and spatial planning. The sustainability component will have to come to the fore and should be a guiding principle for the design of cities, towns and buildings. A strong emphasis will have to be placed on renovating the existing buildings, as renovation is much more sustainable than building new. Compact construction such as terraced houses, blocks of flats, tower blocks is also sustainable, as less infrastructure is needed for a larger housing area. Public transport is sustainable, and the state should start investing in it as much as possible, and of course the renovation of old town centres, which prioritises pedestrians and cyclists and thus encourages a reduction in car use. Sustainable is building with natural materials - in our area, wood is the first choice, but there is also stone, brick, clay and straw. Living in a house made of natural materials is certainly good for people. And, of course, materials from the local environment that do not travel halfway around the world.

But the most important influence on the sustainability of our common space is the choices that each individual makes, from what goods they buy and how much they buy, to how they spend their leisure time, where they live and how they travel. Focusing on travel in relation to architecture, we can prioritise the choice of accommodation, looking not only at its price but also at its environmental footprint. We can book a holiday in an apartment in an older house that has been renovated in an exemplary way and has retained its original substance, without the addition of extravagant materials. Or we can try sleeping in a completely wooden house, where the construction, the interior and exterior cladding are made of wood. Especially if the house has been newly built with fresh wood, the characteristic smell will linger for a long time. The clay plasters in some of the newer masonry houses and apartments also help to make them feel cosy. More and more travellers are no longer looking for traditional hotel accommodation, where they get lost in the crowds and the staff do not pay attention to each individual guest, so they are opting for boutique tourism, in smaller apartments, family hotels, agritourism, and if all this is supported by sustainable architecture, using natural materials, organically produced local food, then the experience can also be supported by the knowledge that we have done something good for our planet.

Key words: architecture, sustainability, space, travel

NOVI EVROPSKI BAUHAUS IN STAVBA INŠTITUTA INNORENEW COE V IZOLI

Eva Prelovšek Niemelä, InnoRenew CoE, eva.prelovsek@innorenew.eu

Anna Sandak, InnoRenew CoE in Univerza na Primorskem

Andreja Kutnar, InnoRenew CoE in Univerza na Primorskem

Novi evropski Bauhaus (NEB) je kreativna pobuda, ki povezuje evropski zeleni dogovor z našimi vsakdanjimi življenjskimi prostori. Temelji na treh neločljivih vrednotah: trajnostnost (od podnebni ciljev do krožnosti, ničelnega onesnaževanja, biotske raznovrstnosti), estetika (kakovost, izkušnje in slog, ki presega funkcionalnost) in vključenost (od vrednotenja raznolikosti do zagotavljanja neovirane dostopnosti in cenovne sprejemljivosti).

Z željo, da prispevamo k preobrazbi grajenega okolja, smo v letu 2021 zgradili največjo leseno stavbo v Sloveniji, stavbo inštituta InnoRenew CoE, ki je bila iz strani Evropske komisije prepoznana kot ena izmed najboljših praks Novega evropskega Bauhauusa. Stavba je lastna paradigma trajnostnega in zdravega oblikovanja zgradb, ali REED (restorativno, okoljsko in ergonomsko oblikovanje), poleg tega je hkrati rezultat najsodobnejših raziskav in je sama po sebi raziskovalni objekt.

NEB karakteristike stavbe so:

-Trajnostnost: uporaba lesa kot glavnega gradbenega materiala, oblikovanje po principih REED in nadomestitev ogljičnega odtisa nastalega med gradnjo s 3000 posajenimi drevesi

-Estetika in kakovost doživetja: uporaba naravne svetlobe, nadzor kakovosti zraka, akustični elementi, odprti prostori za socialno interakcijo in fizično gibanje, zunanji prostori s posebnimi mikroklimatskimi conami, zelene strehe...

-Vključenost: Projekt je prinesel nova znanja v lokalno skupnost in širše. Z ustvarjanjem novega privlačnega znanstvenega središča, ki krepi sodelovanje med raziskovalnimi inštituti, univerzami, zasebnimi podjetji, šolami ter lokalno, nacionalno in mednarodno skupnostjo, je projekt postal pomemben mejnik v Sloveniji.

-Participativni proces: Pri načrtovanju objekta smo uporabili proces soustvarjanja z našimi sodelavci, projektnimi partnerji in strokovnimi sodelavci Univerze na Primorskem. V fazi načrtovanja smo vzpostavili sodelovanje z Občino Izola, ki je postala zlata članica Živega laboratorija.

-Sodelovanje na več ravneh: sodelovanje z nacionalnimi in mednarodnimi partnerji pri razvoju gradbenega projekta in uporabi sredstev ESRR ter primerjava rezultatov monitoringa stavb.

-Transdisciplinarni pristop: v InnoRenew CoE združujejo znanje arhitekti, inženirji, lesarji, psihologi, fiziki, kemiki, biologi, umetnostni zgodovinarji in drugi raziskovalci na področju novih materialov in njihovih vplivov na zdravje ljudi.

Ključne besede: Novi evropski Bauhaus, estetika, sustainability, vključenost, gradbeni sektor, lesena arhitektura

THE NEW EUROPEAN BAUHAUS AND THE INNORENEW COE INSTITUTE BUILDING IN IZOLA

Eva Prelovšek Niemelä, InnoRenew CoE, eva.prelovsek@innorenew.eu

Anna Sandak, InnoRenew CoE and University of primorska

Andreja Kutnar, InnoRenew CoE and University of primorska

The New European Bauhaus (NEB) is a creative initiative that connects the European Green Deal with our everyday living spaces. It is based on three inseparable values: sustainability (from climate goals to circularity, zero pollution, biodiversity), aesthetics (quality of experience and style beyond functionality) and inclusion (from valuing diversity to securing accessibility and affordability).

With an ambition to contribute towards the transformation of the built environment, we constructed the biggest wooden building in Slovenia in 2021, the building of the InnoRenew CoE institute, which was recognized by the European Commission as one of the best practices of the New European Bauhaus. The building is its own paradigm of sustainable and healthy building design, or REED (restorative, environmental and ergonomic design), in addition to being the result of state-of-the-art research and it is itself a research object.

The NEB characteristics of the building are:

-Sustainability: Use of timber as the main building material; design according to REED principles and replacement of the carbon footprint created during construction with 3,000 planted trees.

-Aesthetics and quality of experience: use of natural light, air quality control, acoustic elements, open spaces for social interaction and physical movement, outdoor spaces with special microclimatic zones, green roofs...

-Inclusion: The project has brought new knowledge to the local community and beyond. By creating an engaging new science hub that enhances collaboration between research institutes, universities, private companies, schools, and the local, national, and international community, InnoRenew CoE has become a significant landmark in Slovenia.

-Participatory process: While planning the building we used the process of co-creation with our staff, our project partners, and professionals at the University of Primorska. During the planning phase, we established cooperation with the Municipality of Izola, which became a Living Lab golden member.

-Multi-level engagement: cooperation with national and international partners on the development of the building project and the use of ERDF funding, as well as the comparison of building monitoring results.

-Transdisciplinary approach: in the InnoRenew CoE, architects, engineers, woodworkers, psychologists, physicists, chemists, biologists, art historians and other researchers in the field of new materials development and their effects on human health combine their knowledge.

Key words: New European Bauhaus, aesthetics, sustainability, inclusion, construction sector, timber architecture

GOZDOVI Z DREVESI IN GOZDOVI BREZ DREVES

Bojan Baskar, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, bojan.baskar@ff.uni-lj.si

O gozdu običajno govorimo kot o splošno znani, neproblematični, homogeni pojavnosti. Običajno predpostavljamo, da beseda 'gozd' vsem ljudem priključuje enako mentalno podobo ali podobje gozda. Ko govorimo o gozdnem gospodarstvu, gozdnem turizmu, gozdnih poteh, gozdni dediščini, gozdni terapiji in tako naprej, praktično predpostavljamo, da je gozd znana kvaliteta, ki je ni treba posebej razlagati ali problematizirati; o njej ni treba govoriti: govoriti je treba le o gospodarstvu, turizmu, poteh, dediščini, terapiji...

Gozd je izjemno kompleksen in polisemičen pojem. Ko začnemo o njem razmišljati in se poglobljati v njegovo zgodovino, etnografijo, filologijo in mitologijo, se hitro ovemo lastne nebogljenosti. Namen prispevka je pokazati, da nam (Zahodnjakom) uvid v kompleksno raznolikost gozda zastira dominantna, kulturno globoko vsajena podoba oziroma fetiš 'pravega', 'temačnega', 'gostega' gozda.

Ključne besede: gozd, saltus, kraljevo lovišče (foresta), poraščen pašnik (dehesa)

FORESTS WITH TREES AND FORESTS WITHOUT TREES

Bojan Baskar, University of Ljubljana, Faculty of Arts, bojan.baskar@ff.uni-lj.si

We usually speak of the forest as a familiar, unproblematic, homogeneous phenomenon. We usually assume that the word 'forest' conjures up the same mental image or imagery of a forest for all people. When we talk about forest management, forest tourism, forest trails, forest heritage, forest therapy, and so on, we are practically assuming that the forest is a familiar quality that does not need to be explained or problematised; it does not need to be talked about: we only need to talk about management, tourism, trails, heritage, therapy, etc.

Forest is an extremely complex and polysemic concept. When we start thinking about it and delving into its history, ethnography, philology and mythology, we quickly become overwhelmed by our own helplessness. The aim of this paper is to show that for us (Westerners), the view of the complex diversity of the forest is barred by the dominant, culturally deeply implanted image (or fetish) of the 'real', 'dark', 'dense' forest.

Key words: forest, saltus, royal hunting ground (foresta), woodland pasture (dehesa)

IZOBRAŽEVALNI PROGRAMI ZA GOZDNO TERAPIJO (GT): MEDNARODNA PERSPEKTIVA IN PRIMERJALNA ANALIZA

Darija Cvikl, Višja strokovna šola za gostinstvo, velnes in turizem, Bled
darija.cvikl@vgs-bled.si

Prispevek se osredotoča na mednarodne perspektive programov in tečajev za gozdno terapijo ter ponuja vpoglede v najboljše prakse po svetu, kar prispeva k rasti in razvoju gozdne terapije. Izobraževalni program Izvajalec Gozdne Terapije, ki ga je leta 2022 potrdil Strokovni svet za RS za poklicno in strokovno izobraževanje, je lahko z razvojem in izvajanjem blagodejnih in terapevtskih praks v gozdnem turizmu zelo koristen za javno zdravje slovenskega prebivalstva, kakor tudi za prosperiteto slovenske blagovne znamke I feel Slovenija, ki je v svojem jedru zelena, aktivna in zdrava.

Prispevek ponuja pregled akreditacijskega študijskega programa Izvajalec gozdne terapije v javnih šolah Republike Slovenije s ciljem raziskati podobnosti in razlike med tem programom ter primerljivimi študijskimi programi za praktike ali vodnike gozdne terapije v Evropi (npr. Nemčija, Srbija) in globalno (npr. Japonska, Južna Koreja). Pri primerjavi mednarodnih študijskih programov za gozdno terapijo opazimo manjše razlike v kurikulumu in zahtevah za akreditacijo, ki poudarjajo tako področja skladnosti kot tudi značilne lastnosti. Onkraj Evrope je več držav razvilo celovite študijske programe. Kalifornija vključuje gozdno terapijo v širše okvire alternativne medicine in velnesa, medtem ko Japonska poudarja tradicionalne japonske prakse in filozofije povezane z zdravljenjem v naravi. Tudi Nemčija, Kitajska in Južna Koreja sta prav tako uvedli svoje akreditirane študijske programe, medtem, ko je Srbija vključila gozdno terapijo kot izbirne vsebine v višješolski velneški študijski program. Izobraževalni program Izvajalec Gozdne Terapije je lahko z razvojem in izvajanjem blagodejnih in terapevtskih praks v gozdnem turizmu in javnem zdravstvu zelo koristen za slovensko blagovno znamko I feel Slovenija, ki je v svojem jedru zelena, aktivna in zdrava.

Ključne besede: gozdna terapija (GT), študijski program, mednarodna perspektiva

FOREST THERAPY (FT) TRAINING PROGRAMMES: AN INTERNATIONAL PERSPECTIVE AND COMPARATIVE ANALYSIS

Darija Cvikl, Higher Vocational College for Hospitality, Wellness and Tourism Bled,
darija.cvikl@vgs-bled.si

This paper provides an overview of the accreditation of the Forest Therapy Practitioner study programme in public schools in the Republic of Slovenia, with the aim of exploring the similarities and differences between this programme and comparable study programmes for forest therapy practitioners or guides in Europe (e.g. Germany, Serbia) and globally (e.g. Japan, South Korea). When comparing international forest therapy study programmes, we observe minor differences in the curriculum and accreditation requirements, which highlight areas of coherence as well as distinctive features.

Beyond Europe, several countries have developed comprehensive study programmes. California integrates forest therapy into the broader framework of alternative medicine and wellness, while Japan emphasises traditional Japanese practices and philosophies related to healing in nature. Germany, China and South Korea have also introduced their own accredited study programmes, while Serbia has included forest therapy as an elective in the higher education Wellness curriculum. The Forest Therapy Practitioner training programme can be of great benefit to Slovenia's I Feel Slovenia brand, which at its core is green, active and healthy, by developing and implementing beneficial and therapeutic practices in forest tourism and public health.

Key words: forest therapy (FT), study programme, international perspective

AKTIVNI TURIZEM NA PROSTEM: GOZDNI TURIZEM, ŠTUDIJA PRIMERA KOČEVSKO, SLOVENIJA

Barbara Pavlakovič Farrell, Univerza v Mariboru, Fakulteta za turizem, barbara.pavlakovic@um.si

Vita Petek, Univerza v Mariboru, Fakulteta za turizem, vita.petek2@um.si

Gozdni turizem je nišna oblika turizma, ki nima natančne definicije. Prispevek želi predstaviti teorijo gozdnega turizma in posplošiti pridobljeno znanje o samem konceptu. Prispevek predstavlja definicijo gozdnega turizma in tri različice gozdnih turističnih dejavnosti. Izvedena je bila empirična študija, ki je preučevala percepcijo gozdnega turizma in gozdnih dejavnosti na primeru Kočevskega gozda v Sloveniji. Triangulacijski pristop je bil sestavljen iz ankete med slovenskimi turisti, intervjujev s turističnimi deležniki in vsebinske analize promocijskih elementov destinacije Kočevsko. Podatki so pokazali, da se turistom gozdne destinacije zdijo zanimive, varne in neokrnjene, primerne za mlade in družine. Gozdni turizem opisujejo z besedami, kot so medved, gozd in narava. Med gozdnimi aktivnostmi imajo anketiranci najraje aktivnosti v gozdu na prostem, nekoliko manj opazovanje divjih živali in možnost sprostitve. Pridobljeno znanje lahko gozdnim destinacijam pomaga pri razvoju njihovih produktov in sprejetju ustreznega pristopa do potencialnih turistov.

Ključne besede: gozdni turizem, turizem v naravi, upravljanje destinacije, divje živali, rekreacija na prostem, sprostitve v gozdu

ACTIVE OUTDOOR TOURISM: FOREST TOURISM, THE CASE STUDY OF KOČEVSKO, SLOVENIA

Barbara Pavlakovič Farrell, University of Maribor, Faculty of Tourism, barbara.pavlakovic@um.si

Vita Petek, University of Maribor, Faculty of Tourism, vita.petek2@um.si

Forest tourism as a form of tourism is a niche type that lacks an elaborate definition. This paper aims to introduce the theory of forest tourism and generalize the gained knowledge about the concept itself. Therefore, the paper represents the definition of forest tourism and three varieties of forest tourist activities. An empirical study was conducted to examine the perception of forest tourism and forest activities in the case study of the Kočevsko forest in Slovenia. The triangulation approach consisted of a survey among Slovenian tourists, interviews with tourism stakeholders, and content analysis of promotional elements of the Kočevsko destination. Data showed that tourists find forest destinations interesting, safe, and unspoiled, suitable for young people and families. They describe forest tourism with the words bear, forest, and nature. Among forest activities, the respondents most prefer outdoor forest activities, slightly less wildlife observation and lastly, relaxation options. The knowledge gained could help forest destinations to develop their products and adopt the appropriate customer approach.

Key words: Forest tourism, Nature based tourism, Destination management, wildlife, outdoor recreation, forest relaxation

UMETNOST, SKUPNOST IN KREATIVNO UČENJE V GOZDU

Irena Weber, Univerza na Primorskem, Fakulteta za turistične študije - Turistica,
irena.weber@fts.upr.si

Sodobna gozdna umetnost povezuje tradicijo Land arta z okoljsko ozaveščenostjo, biologijo in vključevanjem skupnosti. Material, ki že obstaja v gozdu - zemlja, veje, listje, semena, gobe itd. - se uporablja samostojno ali v kombinaciji z obdelanim lesom za izdelavo instalacij, ki spominjajo na naravno oblikovane gozdne skulpture ali jih posnemajo. Gozd torej velja za umetniško delo in materiali nato služijo kot zaščita divjih živali, obnavljanje tal, sajenje dreves, urejanje poti. Naravne skulpture, instalacije v tleh in sajenje dreves se združujejo z oblikovanjem lesa, pri katerem, kot je leta 1969 na svoji "Instalaciji z lesenimi palicami v gozdu" zapisal umetnik Land arta, Milenko Matanovič, predelan les "obišče prostor, v katerem je zrasel". Dela morajo potekati v tesnem sodelovanju z lastniki zemljišč in z lokalnimi skupnostmi. Primer projekta Štiri črte za sanje na Portugalskem se navdihuje z Miyawakijevim pristopom, ki ga uporabljajo tudi manjši projekti v Sloveniji.

V že obstoječih gozdnih parkih so prostorsko specifične umetniške instalacije postavljene v dialogu z naravo in tvorijo interaktivne učne in raziskovalne poti, kot na primer v nacionalnem parku Sila na Kalabriji. V nekaterih primerih pa umetniška intervencija v gozdu izraža tudi specifičen politični in kulturni aktivizem, kot "radikalna gozdna diplomacija" na Tasmaniji.

Ključne besede: umetnost, gozd, skupnost, kreativno učenje

ART, COMMUNITY AND CREATIVE LEARNING IN THE FOREST

Irena Weber, University of Primorskem, Faculty of tourism studies - Turistica, irena.weber@fts.upr.si

Contemporary forest art integrates traditions of Land art with environmental awareness, biology and community involvement. Material already existing in the forest - soil, branches, leaves, seeds, mushrooms etc. - is used by itself or in combination with processed wood in order to make installations that resemble or imitate naturally formed forest sculptures. The forest is thus considered the work of art that in turn serve as wild life protection, soil regeneration, tree planting, path making. Natural sculptures, soil installations and tree planting are combined with wood design in which as Slovenian Land artists Milenko Matanovič noted on his »Installation with Wooden Sticks in the Forest« in 1969, the processed wood »visits the place where it grew up«. The work must be conducted with close co-operation of land owners and local communities. The example of the Four Lines for a Dream project in Portugal is inspired by Miyawaki's approach, which is also used by smaller projects in Slovenia.

In existing forest parks, spatially specific art installations are placed in dialogue with nature, forming interactive learning and exploration trails, as in the Sila National Park in Calabria. In some cases, artistic intervention in the forest also expresses a specific political and cultural activism, such as the "radical forest diplomacy" in Tasmania.

Key words: art, forest, community, creative learning

INTERPRETACIJA DEDIŠČINE NA ZAVAROVANIH NARAVNIH OBMOČJIH S POMOČJO GENERATIVNE UMETNE INTELIGENCE: ETIČNI IN TRAJNOSTNI VIDIKI

Šarolta Godnič Vičič, Univerza na Primorskem, Fakulteta za turistične študije Turistica, sarolta.godnic.vicic@fts.upr.si

Interpretacija dediščine v zavarovanih naravnih območjih lahko pomaga dvigniti ozaveščenost obiskovalcev o naravnih vrednotah, zmanjša njihove negativne vplive na okolje ter jih spodbuja k trajnostnim praksam znotraj teh območij in zunaj njih. Glede na to, da je posredovanje konceptov, povezanih z ohranjanjem narave in trajnostjo, kompleksno, bomo v tem prispevku raziskali vlogo sodobnih tehnologij, zlasti generativne umetne inteligence, pri razvoju interpretacije na zavarovanih naravnih območjih. Z analizo medsebojnega vpliva tehnoloških inovacij in etičnih praks želimo izpostaviti tudi nekatere dileme, ki jih je potrebno razrešiti, če želimo odgovorno poskrbeti za zavarovana naravna območja.

Ključne besede: interpretacija dediščine, generativna umetna inteligenca, zavarovana naravna območja, etične dileme

HERITAGE INTERPRETATION IN PROTECTED AREAS THROUGH GENERATIVE ARTIFICIAL INTELLIGENCE: ETHICAL AND SUSTAINABILITY PERSPECTIVES

Šarolta Godnič Vičič, University of Primorska, Faculty of tourism studies - Turistica, sarolta.godnic.vicic@fts.upr.si

Heritage interpretation in protected natural areas is believed to have the potential to raise visitors' awareness about natural values, minimize their negative environmental impacts and foster sustainable practices at and beyond these sites. Given the complexities of conveying concepts related to nature conservation and sustainability, this study investigates the role of modern technologies, specifically generative artificial intelligence, in advancing heritage interpretation in protected natural areas. By analyzing the interplay between technological innovation and ethical practices, this study aims to highlight some of the dilemmas that need to be addressed for responsible conservation of protected natural areas.

Key words: heritage interpretation, generative artificial intelligence, protected natural areas, ethical dilemmas

UČNI TURIZEM KOT POT K ZAGOTAVLJANJU ZELENIH IN DIGITALNIH KOMPETENC - PRIMER UČNI POLIGON DOLE

Ana Vovk, Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, ana.vovk@um.si

Na območju Mednarodnega centra za ekoremediacije v občini Poljčane je 14 let vzpostavljen Učni poligon za samooskrbo Dole. V okviru poligona potekajo izobraževanja za vse generacije, vezane na življenje z naravo, trajnostnost in krepitev družbene zavesti. Zaradi izumiranja ekosistemov in njihovih storitev je posebna pozornost namenjena obnovi zemlje, biodiverziteti in smernicam ponovne rabe. Udeleženci dobijo praktične izkušnje na ekosistemski kmetiji, kjer občutijo dimenzije trajnostnosti ter spoznajo Akademijo celostne samooskrbe, ki ponuja pet modulov za osebni in duhovni razvoj.

V predstavitvi bodo prikazani primeri izobraževanja, ki kažejo na potrebo po učnem turizmu v smeri zagotavljanja preživetja z vsemi posledicami podnebnih sprememb.

Ključne besede: trajnostnost, ekosistem, učilnica v naravi, samooskrba, Učni poligon Dole

LEARNING TOURISM AS A WAY TO ENSURE GREEN AND DIGITAL COMPETENCES - THE EXAMPLE OF THE DOLE

Ana Vovk, University of Maribor, Faculty of Arts, ana.vovk@um.si

In the area of the International Center for Self-sufficiency in the municipality of Poljčane, the Dole Educational polygon as classroom in the nature has been established for 14 years. Within the framework of the training ground, trainings for all generations related to life with nature, sustainability and strengthening of social consciousness take place. Due to the extinction of ecosystems and their services, special attention is paid to soil restoration, biodiversity and reuse guidelines. Participants get practical experience on an ecosystem farm, where they feel the dimensions of sustainability and get to know the Academy of Integrated Self-Sufficiency, which offers five modules for personal and spiritual development.

The presentation will show examples of education that show the need for educational tourism in the direction of ensuring survival with all the consequences of climate change.

Key words: sustainability, ecosystem, classroom in the nature, self-sufficiency, Dole Educational polygon

KAKO VREDNOTITI PROSTORSKE UČINKE TRAJNOSTNEGA TURIZMA V ZAVAROVANIH OBMOČJIH? PRIMERJAVA IZKUŠENJ IZ BOSNE IN HERCEGOVINE, HRVAŠKE, SLOVENIJE IN SRBIJE

Miha Koderman, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije,
miha.koderman@fhs.upr.si

Simon Kerma, Univerza na Primorskem, Fakulteta za turistične študije - Turistica,
simon.kerma@fts.upr.si

Zavarovana območja postajajo z razvojem turizma in rekreacije vse bolj obiskana, kar se posledično odraža v številnih pozitivnih in negativnih prostorskih učinkih. Tako smo v nekaterih zavarovanih območjih soočeni s prostorskimi konflikti, ki izhajajo bodisi iz konservativnega (varstveno usmerjenega) bodisi iz liberalnejšega (razvojno usmerjenega) upravljanja turizma. Pričujoča razprava, ki temelji na ugotovitvah iz projektov bilateralnega sodelovanja partnerskih ustanov iz Bosne in Hercegovine, Hrvaške, Slovenije in Srbije (slovenski partner je bila Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije in Fakulteta za turistične študije - Turistica), se osredotoča na vrednotenje prostorskih učinkov trajnostnega turizma in z njimi povezanega upravljanja.

Preučevanje prostorskega razvoja turizma v zavarovanih območjih zgoraj navedenih držav je zanimivo z več vidikov, saj so si države v obdobju Socialistične Federativne republike Jugoslavije delile enak družbeno-ekonomski razvojni kontekst, današnja situacija pa je v več pogledih drugačna: Slovenija in Hrvaška dosledneje upoštevata in izvajata principe trajnostnega upravljanja zavarovanih območij (vključno z razvojem turizma), medtem ko so zavarovana območja v Bosni in Hercegovini ter Srbiji v pretežni meri izpostavljena stihijskemu prostorskemu (in turističnemu) razvoju. Avtorja v prispevku predstavljata glavne rezultate treh raziskovalnih projektov s poudarkom na pristopih opredeljevanja prostorskih učinkov trajnostnega turizma v različnih kategorijah zavarovanih območij omenjenih držav.

Ključne besede: zavarovana območja, turizem, prostorski učinki, Bosna in Hercegovina, Hrvaška, Slovenija, Srbija

HOW TO EVALUATE THE SPATIAL EFFECTS OF SUSTAINABLE TOURISM IN PROTECTED AREAS? COMPARISON OF EXPERIENCES FROM BOSNIA AND HERZEGOVINA, CROATIA, SLOVENIA AND SERBIA

Miha Koderman, University of Primorska, Faculty of Humanities,
miha.koderman@fhs.upr.si

Simon Kerma, University of Primorska, Faculty of tourism studies - Turistica,
simon.kerma@fts.upr.si

With the development of tourism and recreation, protected areas are becoming more and more visited, which is in turn reflected in a number of positive and negative spatial effects. Therefore, more and more spatial conflicts between the approaches of the more conservative (protection-oriented) and more liberal or "development" oriented management in protected areas can be observed. This research is based on the experiences of bilateral cooperation projects of partner institutions from Bosnia and Herzegovina, Croatia, Slovenia and Serbia (the Slovenian partner was the University of Primorska, the Faculty of Humanities and the Faculty of Tourism Studies - Turistica) and focuses on the evaluation of spatial effects sustainable tourism and related management.

The analysis of spatial development of tourism in the protected areas of the above-mentioned countries is interesting from several points of view, since the countries shared the same socio-economic development context during the period of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia. Today's situation is different in several aspects: Slovenia and Croatia more consistently consider and implement the principles of sustainable management of protected areas (including tourism development), while protected areas in Bosnia and Herzegovina and Serbia are mostly exposed to spontaneous spatial (and tourism) development.

In the paper, the authors present the main results of three research projects with an emphasis on approaches to defining the spatial effects of sustainable tourism in different categories of protected areas of the mentioned countries.

Keywords: protected areas, tourism, spatial effects, Bosnia and Herzegovina, Croatia, Slovenia, Serbia

TRAJNOST NA VELIKIH ŠPORTNIH PRIREDITVAH (PRIMER: FIS SVETOVNEGA PRVENSTVA V NORDIJSKEM SMUČANJU PLANICA 2023)

Miha Lesjak, Univerza na Primorskem, Fakulteta za turistične študije - Turistica, miha.lesjak@fts.upr.si

Druženje in množične športne prireditve, ki so od nekdaj del družbene kulture, so danes postavljene pred izziv odgovorne rabe virov in pozitivne zapuščine. Post pandemična organizacija velikih športnih prireditev poudarja zavezujoč vidik trajnosti, ki je že del EU strategij - npr. EU Green Deal, ki še zvišuje klimatske ambicije in obljublja znižanje emisij CO₂ do leta 2030 kar za 55 %. Velike športne prireditve so že pregovorno povezane z nerazumno veliko porabo električne energije, z velikimi količinami odpadkov, posegi v prostor in veliko koncentracijo oseb v prostoru ter posledično ustvarjanjem prekomernega ogljičnega odtisa. V času vedno večjega zavedanja pomena ohranjanja narave in okolja, je trajnostna tranzicija neizbežna, saj moramo prireditveni sektor razumeti kot vsako drugo industrijo. V prihodnjem desetletju bo trajnostni vidik ključen pri kandidiranju za gostiteljstvo velikih prireditev in pomembna prednost, ki je ne bo mogoče vzpostaviti čez noč. Model kriterijev trajnostne organizacije velike športne prireditve je bil razvit za potrebe organizacije velike športne prireditve Planica 2023 in predstavlja temelj za trajnostno organizacijo vseh vrst prireditev lokalnega, nacionalnega in mednarodnega nivoja v prihodnje. Model, ki vključuje kriterije okoljske, družbene in ekonomske trajnosti je prenosljiv tudi na ostale prireditve (kulturne, poslovne, idr.) ter različne lokacije izvedbe velikih prireditev. Dodatno omogoča dinamično strateško načrtovanje (npr. spodbujanje odgovorne rabe virov za oblikovanje turistične ponudbe in spremljajočih storitev, preusmerjanje turističnih tokov, ipd.) in je podlaga za doseganje trajnostnih razvojnih ciljev. V prispevku bomo predstavili ključna področja trajnosti pri organizaciji velike športne prireditve na primeru izvedenih aktivnosti v času FIS svetovnega prvenstva v nordijskem smučanju Planica 2023, ki se je odvijalo v Nordijskem centru Planica od 22. februarja do 5. marca 2023. Prispevek predstavlja tudi pomemben doprinos promocije trajnostne zavezanosti Slovenije in našega znanja na področju zagotavljanja globalnih trajnostnih ciljev.

Ključne besede: trajnost, velike športne prireditve, Planica 2023, model trajnosti, ogljični odtis

SUSTAINABILITY AT MAJOR SPORTS EVENTS (CASE STUDY: FIS NORDIC WORLD SKI CHAMPIONSHIPS PLANICA 2023)

Miha Lesjak, University of Primorska, Faculty of tourism studies - Turistica, miha.lesjak@fts.upr.si

Gatherings and mass sports events, which have always been part of social culture, are now facing the challenge of responsible resource use and positive legacies. Post-pandemic organization of major sports events emphasizes the binding aspect of sustainability, which is already part of EU strategies - e.g., the EU Green Deal, which further increases climate ambitions and promises a 55% reduction in CO2 emissions by 2030. Major sports events are notoriously associated with unreasonable consumption of electricity, large amounts of waste, spatial interventions, and a high concentration of individuals in one place, resulting in excessive carbon footprint. In a time of growing awareness of the importance of nature and environmental conservation, sustainable transition is inevitable, as we must understand the event sector like any other industry. In the next decade, the sustainability aspect will be crucial in bidding for hosting major events and will be an important advantage that cannot be established overnight. The sustainability criteria model for organizing major sports events was developed for the needs of the organization of the Planica 2023 major sports event and represents the basis for the sustainable organization of all types of events at the local, national, and international levels in the future. The model, which includes criteria for environmental, social, and economic sustainability, is transferable to other events (cultural, business, etc.) and various event locations. Additionally, it enables dynamic strategic planning (e.g., promoting responsible resource use for shaping tourist offerings and accompanying services, redirecting tourist flows, etc.) and serves as a basis for achieving sustainable development goals. In this paper, we will present the key areas of sustainability in organizing a major sports event based on the activities carried out during the FIS Nordic World Ski Championships Planica 2023, which took place at the Nordic Centre Planica from February 22 to March 5, 2023. The paper also represents an important contribution to promoting Slovenia's commitment to sustainability and our knowledge in ensuring global sustainability goals.

Key words: sustainability, major sports events, Planica 2023, sustainability model, carbon footprint

SOBIVANJE LOKALNIH PREBIVALCEV IN TURISTOV KOT TEMELJ TRAJNOSTNEGA TURISTIČNEGA RAZVOJA SLOVENSKE ISTRE

Pina Klara Petrović Jesenovec, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta
pinaklara.petrovicjesenovec@bf.uni-lj.si

V slovenski Istri se zaradi povečanega turističnega obiska, sezonskosti in turistifikacije ter omejene količine prostora pojavljajo prostorski in družbeni problemi, s katerimi se srečujejo tako lokalni prebivalci kot turisti. Namen prispevka je prikazati razsežnosti prostorskih in družbenih konfliktov na tem območju in nakazati potencialne rešitve za trajnostno sobivanje obeh družbenih skupin v kontekstu trajnostnega turističnega razvoja. Tuji in domači turisti ter obiskovalci si želijo predvsem avtentično doživetje, mirno preživljanje dopusta in kakovostno turistično izkušnjo, a lokalne prebivalce moti intenziven turistični obisk, saj negativno vpliva na njihovo kakovost življenja in jim otežuje opravljanje vsakodnevnih dejavnosti in obveznosti. Zaradi sočasne rabe infrastrukture je ta predvsem poleti preobremenjena, zato se obe skupini srečujeta z enakimi problemi (npr. gneča na cesti, gneča na odprtih javnih površinah, pomanjkanje parkirišč). Trenutna turistična infrastruktura in ponudba, ki odražata pretekle smernice množičnega turizma, ne omogočata trajnostnega turističnega razvoja. Čeprav si vse istrske destinacije prizadevajo postati trajnostne, zelene in butične, niti nimajo strategije in smernic za reševanje trenutnih prostorskih konfliktov, niti ne vključujejo potreb lokalnih prebivalcev v načrtovanje turističnega razvoja in upravljanje turističnega območja. Ni jasno, kakšen turizem naj se razvija v slovenski Istri, ker je med ambicioznimi cilji turističnih destinacij in obstoječim stanjem turistične infrastrukture in ponudbe velik razkorak. Trenutno je priobalni del turistično preobremenjen, zaledje pa ima večinoma še neizkoriščen potencial in je turistično premalo razvito. Namen prispevka je predstaviti nepovezanost obalnega dela in zaledja ter lokalnih skupnosti, hkrati pa prikazati največje ovire za celovito preusmeritev turističnih destinacij slovenske Istre v bolj trajnostni turizem. Prispevek obravnava možne prostorske in druge rešitve za zagotavljanje strpnega sobivanja kot temelja za nadaljnji turistični razvoj območja.

Ključne besede: turizem, prostorski konflikti, lokalne skupnosti, turistična strategija

CO-HABITATION OF LOCAL RESIDENTS AND TOURISTS AS THE FOUNDATION OF SUSTAINABLE TOURISM DEVELOPMENT IN SLOVENIAN ISTRIA

Pina Klara Petrović Jesenovec, University of Ljubljana, Biotechnical Faculty,,
pinaklara.petrovicjesenovec@bf.uni-lj.si

In Slovenian Istria, due to the increased number of tourists, seasonality and tourism, as well as the limited amount of space, there are spatial and social problems faced by both local residents and tourists. The purpose of the paper is to show the dimensions of spatial and social conflicts in this area and to indicate potential solutions for the sustainable co-habitation of both social groups in the context of sustainable tourism development. Foreign and domestic tourists and visitors primarily want an authentic experience, a peaceful vacation and a good-quality tourist experience, however local residents are disturbed by intensive tourist inflow, as it negatively affects their quality of life and makes it difficult for them to carry out their daily activities. Infrastructure tends to be overloaded, especially during summer as a result of simultaneous use of it, therefore both groups face the same problems (e.g. traffic congestion, overcrowded open public areas, lack of parking facilities). The current tourist infrastructure and offer, reflecting the emphasis on mass tourism in past strategies, hamper sustainable tourism development. Although all Istrian destinations strive to become sustainable, green and boutique, they neither have a strategy for solving current spatial conflicts, nor do they include the needs of local residents in the planning of tourism development and management of the tourist area. It is not clear what kind of tourism should be developed in Slovenian Istria, as there is a big gap between the ambitious goals of tourist destinations and the existing state of tourist infrastructure and offer. Currently, the coastal part suffers from overtourism, while the hinterland has mostly untapped potential and is touristically underdeveloped. The purpose of the paper is to present the lack of connection between the coastal part and the hinterland, and among local communities, and at the same time to show the biggest obstacles to comprehensive shift of tourist destinations of Slovenian Istria to more sustainable tourism. The paper discusses possible spatial and other solutions for ensuring tolerant co-habitation as a foundation for further tourism development of the area.

Key words: tourism, spatial conflicts, local communities, tourism strategy

KONFLIKTI V RAZVOJU LADIJSKEGA TURIZMA V KOPRU

Marko Senčar Mrdaković, Geografski inštitut Antona Melika - ZRC SAZU,
marko.sencar-mrdakovic@zrc-sazu.si

Dandanes je vse več sredozemskih pristanišč, ki sprejema ladje za križarjenje. Glede na difuzijo ladijskega potniškega prometa ter njegovo institucionalizacijo v sredozemskem kontekstu ga lahko obravnavamo kot inovacijo, ki zahteva še posebno pozornost pri prilagajanju in upravljanju tega tipa turizma (npr. Benetke, Dubrovnik). V prispevku to turistično prakso, ki poraja različne poglede glede njenih trajnostnih vidikov (najbolj pogosto izpostavljeni problemi so onesnaževanje in gneča), obravnavam na primeru Kopra. Zgodovinska okolja, kot je staro mestno jedro Kopra, so še posebej občutljiva na spremembe v prostoru. Kar zadeva zelene dialoge, je poleg onesnaževanja, ki ga povzroča ladijski promet v morju in na obali, v ospredju vprašanje obiska turistov v starem mestnem jedru v primerjavi z drugimi turističnimi destinacijami v Sloveniji. Poudarek prispevka je na tem, kako se v tem razvoju odražajo konfliktna razmerja in pogajanja na različnih prostorskih ravneh, na primer med občino in lokalnim prebivalstvom, občino in Luko Koper, Luko Koper in državo ... Prispevek bo povzel etnografsko študijo, v okviru katere sem v letu 2023 opazoval prihode potniških ladij in gibanje turistov v starem mestnem jedru Kopra, imel neformalne pogovore in intervjuje z domačini ter z glavnim koordinatorjem za razvoj ladijskega potniškega prometa.

Ključne besede: turizem, ladijski potniški promet, konflikti, trajnostni razvoj, Koper

CONFLICTS IN THE DEVELOPMENT OF CRUISE TOURISM IN KOPER

Marko Senčar Mrdaković, Anton Melik Geographical Institute - ZRC SAZU,
marko.sencar-mrdakovic@zrc-sazu.si

Today, an increasing number of Mediterranean ports welcome cruise ships. Given the diffusion of cruise tourism and its institutionalisation in the Mediterranean context, it can be considered as an innovation that requires special attention in the adaptation and management of this type of tourism (e.g. Venice, Dubrovnik). In this paper I discuss this tourism practice, which raises different views on its sustainability aspects (the most frequently raised problems are pollution and overcrowding), using Koper as an example. Historic environments, such as the old town of Koper, are particularly sensitive to spatial change. As far as green dialogues are concerned, in addition to the pollution caused by cruise shipping in the sea and on the waterfront, the issue of tourist arrivals in the historic city centre compared to other tourist destinations in Slovenia is at the forefront. The focus of the paper is on how this development reflects conflicting relationships and negotiations at different spatial levels, for example between the municipality and the local population, the municipality and the Port of Koper, the Port of Koper and the state... The paper will summarise an ethnographic study in which I observed cruise ship arrivals and tourist movements in the historic centre of Koper in 2023 and conducted informal discussions and interviews with locals and the main coordinator of the cruise ship service.

Key words: tourism, cruise shipping, conflicts, sustainable development, Koper

